

जाहिरातींचे दर.

सालील पच्चावर चोकराशी

करानी

व्यवस्थापक, अर्थ,

'दुर्गाधिवास', पुणे ४

अर्थ

वर्गणीचे दर.

वार्षिक वर्गणी

रु ४.

(टपाल हशिल माफ)

किरकोळ अकास

एक आणा

'अर्थ एव प्रधानः' इति कौटिल्य' अर्थमूलौ धर्मकामाविति ।

—कौटिलीय अर्थशास्त्र

संपादक—प्रो. वा. गो. काळे.

वर्ष ३

पुणे, बुधवार, तारीख २० ऑक्टोबर, १९३७

अंक ४२

स्वल्प व्याजाने कर्ज मिळवा

स्वदेशी धनाना उत्तेजन देऊन त्याची योग्य जोपासना करण्यास व स्वतःच्याहि फायद्यासाठी कंपनीचे लोन सर्टिफिकेट घेण्यास आजच रु २५, किंवा प्रथम ६०८ व दरमही ३ प्रमाणे पुढे १८ भरून १०० ते ५००० कर्ज, अगर कर्ज नको असल्यास रु ५ ते १०० रोस मिळवा तसेच स्पेशल लोन घेऊन निकडीच्या गरजा भागवा या इनव्हेस्टमेंटमध्ये रोस रकमा मिळविणे किती फायद्याचे होईल याचाहि विचार करा प्रास्पेक्टस व एजन्सीसाठी २ आण्याची तिकिटें पाठवून लिहा अगर भेटा

दि हिंदुस्थान इंडस्ट्रियल कंपनी, लि.

हेड ऑफिस:—गिरगाव, मुंबई.

ब्रॅच:—लक्ष्मी रोड, काकाकुवा मॅन्शन समोर, पुणे नं. २.

दि गुड-बुइल

ऑशुअरन्स कंपनी लि.

पोस्ट : मिरज मिशन हॉस्पिटल

विमेशाखा

भरपूर सवलती

माफक हत्ते

ठिकठिकाणी एजंटस नेमणे आहेत

पत्रव्यवहार करावा.

हेड ऑफिस : कुपवाड, जि. सातारा,

मॅनेजिंग डायरेक्टर

— मन पसंत काम —

वक्तरीर-पणाची] रिसर्व्ह ब्रदर्स-टेलर्स [मंडी
सदाशिव हौदानजिक, पुणे

UNEMPLOYMENT
NO MORE

अखिल हिंदुस्थानांत पहिल्या

प्रतीचे सरकारमान्य

झारापकर टेलरिंग

कॉलेज

आप्पा बळवंत चौक, पुणे ३

[माहितीपत्रक मागवा]

लक्षांत ठेवा] १९३७-३८ सालअखेर [लक्षांत ठेवा

कॉमनवेलथचे तृतीय मूल्यमापन होणार

“ जचनेच्या सहानुभूतीमुळेच “कॉमनवेलथ” नें सर्व विमा सस्थात अग्रस्थान मिळविलें आहे व त्याबद्दल आम्ही जनतेचे अत्यंत आभारी आहोत ”

श्री. आर. एन. अभ्यंकर, बी ए, एलएल बी,

मॅनेजिंग एजंटस,

दि कॉमनवेलथ ऑशुअरन्स कंपनी, लिमिटेड

११ बुधवार पेठ, पुणे नं. ३.

महाराष्ट्रातील प्रत्येक ठिकाणी भरपूर कामिशनवर एजंटस नेमणे आहेत तरी विशेष माहिती-
करिता हेडऑफिसकडे पत्रव्यवहार करा

“ अर्थ ” ग्रन्थमाला

व्यापार, उद्योगधंदे, शेती, सह-
कार, बँकिंग इत्यादि विषयांवरील
सोपी व व्यावहारिक उपयुक्ततेची
पुस्तके

१ बँका आणि त्याचे व्यवहार

२ रिसर्व्ह बँक

३ व्यापारी उलाढाली

वरील प्रत्येक पुस्तक लोकप्रिय
शालें आहे

किं. रु. (ट. स निराळा)

व्यवस्थापक, 'अर्थ' ग्रन्थमाला,
पुणे ४.

विविध माहिती

ढायमंड टोबॅको कंपनी

अधेरी येथें ढायमंड टोबॅको कंपनीचा उद्घाटन समारंभ श्री. जयमुखलाल मेथा ह्याचे हस्ते झाला. घरगुती धंद्याच्या उत्कर्षास कंपनीचें सहाय होईल अशी अपेक्षा आहे. मोत्याचे व हिऱ्याचे व्यापारी, शेट सोमचंद शहा, ह्यांनी वरील कंपनीची मालकी मिळविली आहे.

३२ तासाते १२५० मेल प्रवास

हिंदुस्थानचें टपाल घेऊन आगबोट दर आठवड्यास शनिवारी मुंबई बंदरातून सुटते. बंगालच्या बाजूचें टपाल मुंबई मेलमध्ये कलकत्त्याहून गुरुवारी रात्री निघतें गेल्या आठवड्यात सराव हवा व पाऊसपाणी ह्यांमुळे टपालाच्या थैल्या हौरा स्टेशनवर मेलगाडीच्या वेळीं पोहोचूं शकल्या नाहींत म्हणून सात तास उशीरानें खास डब्यातून टपालाची रवानगी करण्यात आली आणि त्यानें १२५० मैलाचें अंतर ३२ तासांत तोडलें. ह्या टपालास नेहमीपेक्षा फक्त २३ तास उशीर झाला.

जपानी मालाच्या व्यापाऱ्यांस आश्वासन

जपानी मालाची आयात करणाऱ्या हिंदी व्यापाऱ्यांस, मागविलेला माल वेळेवर येऊन दाखल होईल किंवा नाहीं ह्याविषयी भीति वाढत असल्याचें मुंबई येथील जपानी वकिलाचे निदर्शनास आल्यावरून त्यांनीं खुलासा प्रसिद्ध केला आहे. जपान व चीन ह्यांमधील तंत्र्याचा जपानच्या निर्गत व्यापारावर प्रतिकूल परिणाम होणार नाहीं व माल मागविणाऱ्यांनीं निर्धीस्तपणें व्यवहार करावा, असें जपानच्या वकिलांनीं त्यांत आश्वासन दिलें आहे.

त्रावणकोरमध्ये कागदाच्या कारखान्यास अनुकूल परिस्थिति

त्रावणकोर सस्थानांत कागद तयार करण्यास योग्य असा राधा देणारें गवत मुबलक असून त्यापासून दरसाल ८ ते १० हजार पौंड राधा निघावयास हरकत नाहीं, असा अभिप्राय देहराडून फॉरेस्ट रिसर्च इन्स्टिट्यूटचे तज्ञ, श्री भार्गव, ह्यांनीं दिला आहे.

असोसिएटेड सिमेंट कंपनीज लि च्या भागांस स्टॉक एक्चेंजमध्ये परवानगी

हिंदी सिमेंट कंपन्यांचें एकत्रीकरण होऊन स्थापन झालेल्या "असोसिएटेड सिमेंट कंपनीज लि" ह्या कंपनीच्या भागाची स्टॉक एक्सचेंजवर रोखीने व वायद्यानें विक्री करण्यास नेटिव्ह शेअर अॅन्ड स्टॉकब्रोकर्स असोसिएशनच्या डायरेक्टरबोर्डानें परवानगी दिली आहे. २१ ऑक्टोबरपासून ह्या व्यवहारास प्रारंभ होईल.

हिंदी वानरांची निर्गत

गेल्या वर्षी हिंदुस्थानातून २२,५४४ वानरें निर्गत झालीं. १९३१ सालीं १६,२२० वानरें परदेशीं गेलीं होतीं. ही निर्गत सालोसाल वाढत आहे.

कराची बंदराची प्रगति

कराची बंदरास १९३६-३७ हे वर्ष चांगलें गेलें. आयात-निर्गत व्यापार वाढला व खर्च वजा जाता पोर्ट ट्रस्टला ३ लक्ष, १० हजार रुपयांचा वाढावा उरला. अहवालाचे सालीं ९६९ विदेशी आगबोटिंनीं बंदरांत नांगर टाकला. कपाशीच्या १८ लक्ष, ८१ हजार गासड्या बंदरांतून निर्गत झाल्या. इतकी कपास ह्यापूर्वी कधीच निर्गत झाली नव्हती. गव्हाची निर्गतहि वरीच वाढली.

अविवाहितांवर पोलंडमध्ये कर

पोलंडमध्ये प्रत्येक तीन मुलींपैकी एकीचा विवाह होत असल्यानें अविवाहित स्त्रियांची सख्या वाढत आहे ह्यावर उपाय म्हणून अविवाहित तरुणांवर खास कर बसवण्याचें तेथील सरकारनें ठरविलें आहे.

इंग्लंडमध्ये तंबाखूची लागवड

तंबाखूच्या लागवडीचा प्रयोग इंग्लंडमध्ये करण्यात येत आहे.

सिंध कॉटन असोसिएशन लि

कपास कापडाच्या जिनिंगचे कारखाने काढणें व कपासाविषयक इतर व्यवहार करणें ह्या उद्देशानें वरील कंपनीची स्थापना झालेली आहे. सिंधमध्ये कपाशीच्या लागवडीत शपाट्यानें वाढ होत असल्यानें ह्या धंद्यास तेथें उत्कृष्ट वाव आहे. सिंधू नदीच्या दक्षिण तीरावरील म्हणजे उत्तर सिंधमधील मोठ्या प्रदेशांत जिनिंगचा धंदा करण्याचा सिंध कॉटन असोसिएशनला ५ वर्षेपर्यंत एकमेवाद्वितीय अधिकार सरकारकडून मिळालेला आहे. शहादादकोट येथें पहिली जिनिंग फॅक्टरी उभारण्यात येईल.

चीन-जपान युद्ध व हिंदी कपास गिरण्या

जपान चीनशी लढण्यात गुतलें असल्याकारणानें जपानी कापडाची हिंदुस्थानात होणारी आयात मर्यादित होईल व त्याचा फायदा हिंदी गिरण्यास मिळेल, अशी अपेक्षा आहे. हें युद्ध किती काळ टिकेल, ह्यावर सर्व अवलंबून आहे.

युरोपांतील सर्वांत लांब पूल

डेनमार्कच्या राजेसाहेबानीं एका पुलानें नुकतेंच उद्घाटन केले. हा पूल युरोपांतील इतर कोणत्याहि पुलापेक्षा लांब आहे. त्यास एकूण २३ कोटि रु खर्च आला. हा पूल ब्रिटिश स्थापत्यतज्ञांनीं बांधला. त्यास २० हजार टन पोलाद लागलें, तें सर्व ब्रिटिश बनावटीचें घेण्यात आलें.

हिंद-ब्रिटन व्यापारी करार

आज अनेक महिने रेंगाळत चाललेली हिंद-ब्रिटन व्यापारी कराराविषयक बोलणीं सप्त आलीं असून, दोन्ही पक्षांनीं आपले अखेरचे मसुदे सादर केले आहेत. करारातील अटी उभयतांस मान्य होऊन त्या लवकरच प्रसिद्ध केल्या जातील अशी अपेक्षा आहे.

तंबाखूच्या उपयोगांत इंग्लंडचा वर नंबर

निरनिराळ्या स्वरूपांत तंबाखूचा उपयोग करण्याच्या संवयींत जगातील सर्व राष्ट्रांमध्ये ग्रेटब्रिटनचा चौथा नंबर लागतो.

बॉंबे लाइफ अॅन्ड अरन्स कं. लि.

३१ डिसेंबर, १९३६ अखेर वरील कंपनीकडे ५ कोटि, १४ लक्ष रुपये किंमतीचे २८,२८९ विमे चालू होते, म्हणजे तीन वर्षापूर्वीच्या मानानें हे आकडे ६७ टक्क्यांनीं मोठे आहेत. १९३६ अखेरच्या त्रैवार्षिक मूल्यमापनांत ९३ लक्ष रुपयांचा वाढावा आढळला. विमेदारास ८३ लक्ष रुपये बोनसचे रूपानें घाटण्यात आले. भागीदारास १०% वरानें डिविडेंड मिळाले.

मुंबई बंदरांतून सोन्याची सामाहिक निर्गत

किंमत रु.

३-१०-३७ ते ९-१०-३७	२६,१६,७५२
१०-१०-३७ ते १६-१०-३७	१७,५४,७१४
२१-१०-३७ ते २६-१०-३७	३०४,८७,२४,३९२

अनुक्रमणिका

१ विविध माहिती ...	५१६	६ कपास कापडाच्या गिर- ण्यांची प्रगति ...	५२१
२ कर्जफेड-तहकुबी	५१७	७ असेंब्लीच्या बैठकीचे सिंहावलोकन ...	५२१
३ पदवीधरामधील बेकारी- इंग्लंड व हिंदुस्थान	५१८	८ सहकारी चळवळ ..	५२२
४ स्फुट विचार ...	५१९	९ हिटलरराजवटीचे आर्थिक कार्यक्रम ...	५२३
किमान मजुरीचे दर— पेशाची वचत करा-जपा- नचा चीनशी व्यापार— मादाम सुझुकी-रेल्वे अधि- कान्याची परिषद-आरो- ग्याच्या विन्याच्या योजना.		१० दक्षिण हिंदुस्थानांतील गिरण्या ...	५२४
५ चहाचा सप ...	५२१	११ जर्मनीमधील कराचा बोजा ...	५२४
		१२ हिंद-जपान व्यापारी करार	५२४
		१३ निवडक बाजारभाव	५२५

अर्थ

बुधवार, ता २० आक्टोबर, १९३७

कर्जफेड-तहकुबी (मॉरेटोरिअम्)

प्रातिक सरकारने शेतकरी वर्गाची सापत्तिक हलाखी दूर करण्यासाठी ज्या विशिष्ट गोष्टी तात्काल केल्याच पाहिजेत असे सुचवण्यात येत आहे, त्यांमध्ये कित्येकांनी कर्जफेड-तहकुबीस अग्रस्थान दिले आहे तहकुबीच्या मुदतीत कोणत्याही सावकारास आपल्या कर्जदारावर स्वतःचा येणे पैसा परत मागण्यासाठी कायदेशीर इलाज करता येऊ नये हा सदरहू योजनेचा उद्देश आहे. आर्थिक मदीमुळे रिणकोस सावकारांच्या देण्याची फेड करणे अशक्य झाले आहे त्यास स्वतःचा उद्योग करून पोट्यास पुरेल इतकी मिळकत होण्याची मारामार पडत असतां कर्जावरचे व्याज किंवा मुदलाचा अंश सावकारास देणे अशक्य व्हावे ह्यात आश्चर्य नाही. ह्या स्थितीत सावकाराने तरी काय करावे हा प्रश्नच आहे त्याचे येणे पूर्ण कायदेशीर असले तरी कर्जाच्या परतफेडीचे बाबतीत तो हतेबंदी व इतर सवलती कदाचित् देईल परंतु ह्यापेक्षा काहीं ज्यास्त करणे त्यास परवडत नाही किंवा इष्ट वाटत नाही. कर्जफेड शक्य तितकी लवकर व परिपूर्ण व्हावी अशी सटपट तो करणारच. हा त्याचा सरळ स्वार्थ आहे आणि त्यात भूतदयेचा प्रश्न येत नाही. सावकार भला किंवा सधन मनुष्य असेल तर रिणकोची अडचणीची स्थिति लक्षात घेऊन त्यास सवलती कदाचित् देईल. पण व्यवहार म्हटला की सामान्य मनुष्य आपल्या हक्काची अंमलबजावणी चोपून करण्यास मागे पुढे पहात नाही हा मनुष्यस्वभावच आहे कराराप्रमाणे रिणकोकडून कर्जफेड करून देण्याची सवड व सोय कायद्याने करून ठेविली आहे आणि ह्या व्यवस्थेचा उपयोग घनको अर्थातच करतो. जमीन-गहाणावर कर्ज दिलेले असल्यास कायद्याचा आश्रय घेऊन तो ती विक्रीस काढतो आणि स्वहित साधण्यासाठी कायद्याच्या मर्यादेत जे काहीं करता येणे शक्य आहे, ते तो केल्यावाचून रहात नाही. शेतकरी अशा पेचांत पडला असतां त्यास आपल्या उपजीविकेचे मुख्य साधन जी जमीन तिला मुकावे लागून बेकार मजूर बन-

ण्याची त्यावर पाळी येते. शेतजमिनी बिनशेतकरी सावकाराच्या ताब्यात गेल्यानंतर त्यास त्या स्वतः कसतां न आल्या कारणाने शेतीच्या धंद्याची अनास्था होऊन पर्यायाने समाजाचे आर्थिक नुकसान होते. शेतांचा मालक खंडकरी बनला म्हणजे दुसऱ्याचे शेत करण्यात त्याचे मन लागत नाही. सावकारास जमिनीच्या स्वरूपांत कर्जाचा पैसा परत मिळाला तरी ह्या रीतीने पदरात पडलेली शेत खंडाने देणे त्यास प्राप्त होते आणि खंडाचा पैसा वसूल होण्याची पुन्हा पचाईत पडते, ती पडतेच, अशी स्थिति निर्माण होते.

ह्या तऱ्हेच्या आपत्तीवर तोडगा ह्या नात्याने कर्जवसुली बाबतची कायदेशीर कारवाई घनकोस करता येऊ नये म्हणून कायदेशीर तहकुबी सुचवण्यात आली आहे शेतकऱ्यांच्या देण्याची वसुली कडक व तडकाफडकी उपायाने करण्याच्या पद्धतीची अमलबजावणी शेतीच्या मोसमापर्यंत तहकूब व्हावी ह्या विषयीचा हुकूम मुंबई सरकारने ह्या पूर्वीच काढला आहे. त्याची मर्यादा आकुंचित आहे हे उघड आहे. कर्जवसुलीचा ससेमिरा शेतकऱ्यांच्या मागे कदाचित् जोराने लागेल अशी भीति वाटण्यास जागा असल्याने दीर्घकालिक आणि व्यापक स्वरूपाची तहकुबी जाहीर व्हावी असे ह्या सूचनेच्या पुरस्कर्त्यांचे म्हणणे आहे. शेतकऱ्यांच्या देण्याघेण्याचे संबंधात कमिसेची प्रधान मंडळें काहीं तरी कडक उपाययोजना करणार आणि ह्या बाबतीत होणाऱ्या कायद्याचा रोख आपल्या पैशाच्या घेण्यावर असणार अशी भीति वाटून सावकार लोक आपल्या कर्जदारांचे मागे पैशाच्या वसुलीचा लकडा लावणार आणि नवीन सरकारी घोरण अमलात घेण्यापूर्वी कायदेशीर इलाज करून शेतकऱ्यांच्या जमिनी वगैरे मालमत्तेवर गदा आणणार हे मनुष्यस्वभावास धरून पण अनिष्ट असल्यामुळे सरकारने कर्जवसूल तहकुबीचा अंमल सरास करावा असा त्याच्यामागे तगादा लावण्यांत येत आहे. तहकुबीचा उद्देश व उपयुक्तता मान्य असूनहि तिचा परिणाम सरकार, रिणको वर्ग व एकदर समाज ह्यांचेवर काय होईल ह्याचा विचार करणे मात्र सार्वजनिक हिताचे दृष्टीने अगत्याचे असते हे विसरून चालणार नाही. दुर्धर रोगावर जालीम औषध थावे लागते, हे खरे, परंतु ते अंगावर उलटून नये म्हणून तोडग्यावरच्या उताऱ्याचीहि तजवीज शहाण्या माणसास वेळीच करावी लागते तहकुबीमुळे जनतेतल्या परस्पर-विश्वासास धक्का बसून कर्जाचे व्यवहार बंद होणार हे स्पष्ट आहे शेतीच्या धंद्यास लागणारा पैसा न मिळाल्यास शेतकऱ्याने काय करावे हाहि प्रश्न उभा रहातो. सावकारांनी हात आसडते घरल्यास शेतकऱ्यास लागणारी कर्जे तहकुबी जाहीर करणाऱ्या सरकारास वांटता येतील काय? तहकुबी एकदम जाहीर करता आली तरी पैशाच्या पुरवठ्याची व्यवस्था होण्यास कालावधि लागणे अपरिहार्य आहे. त्या मधल्या काळात शेतीस लागणारे भाडवल कोटून येणार आणि ते मिळण्यास शेतकऱ्याने काय करावे? आई जेवू घालीना आणि बाप भिक्षा मागू देईना अशी त्यांची अवस्था होणार. तेव्हा, कर्जवसुलीच्या तोडग्याबरोबर त्यावरचा उताराहि तयार ठेवणे अगत्याचे आहे, हे स्पष्ट आहे. राष्ट्रावर एसादी भयंकर आपत्ती आली असतां सरकारास काहीं देण्या-घेण्याचे व्यवहार, मॉरेटोरियम म्हणजे कर्जवसुलीची बंदी अमलात आणून थांबवावे लागतात. पण हे उपाय अगदी थोडा वेळ अमलात राहून मामुली व्यवहार पुन्हा पूर्ववत् चालू होतील अशी व्यवस्था करण्यांत येते. किंवा काहीं बाबतीत तहकुबी अधिक

कालपर्यंत टिकावयाची असल्यास तिचे दुष्परिणाम रिणको वर्गास आणि एकदर समाजास जाचक होणार नाहीत ह्या विषयी काळजी घ्यावी लागते असे न झाल्यास “रोगापेक्षा औषधच अधिक वाईट” ठरण्याची भीति असते म्हणून कर्जवसुलीची तहकुबी जाहीर करावयाची तर तिला परक व परिपोषक अशा उपायाच्या योजना प्रांतिक सरकाराने तात्काळ हाती घेतल्या पाहिजेत. त्यांची अमलबजावणी एकाच वेळी होईल तर तहकुबीचा फायदा रिणकोच्या पदरांत पडून सामाजिक व्यवहारात गोंधळ उडणार नाही. आम्ही तहकुबी जाहीर करतो, पुढे काय होईल ते पहाता येईल, असे कोणत्याही जबाबदार सरकारास म्हणता येणार नाही. तहकुबीच्या औषधाबरोबर त्याचे अनुपान त्यास तयार करून ठेवावेच लागेल. मुंबईच्या प्रधानमंडळास ह्या सर्व गोष्टींची चांगली जाणीव आहे अशी आमची समजूत आहे कर्जवसुलीच्या तहकुबीचे अनुषंगाने सरकारने शेतकऱ्यांच्या हितासाठी कोणत्या विधायक योजना हाती घेतल्या पाहिजेत ह्याचे विवेचन पुढे करू

पदवीधरांमधील बेकारी—इंग्लंड व हिंदुस्थान

“एकदरीने पहाता, शिक्षण व नोकरी ह्यांचा विजोड होतो, तो सोडून दिला असता, विश्वविद्यालयातून बाहेर पडणाऱ्या तरुणास मिळणाऱ्या व्यवसायावरून असे म्हणता येईल की, पदवीधरांच्या शिक्षणावर खर्च करण्यात येणाऱ्या पैशांचे चीज होतं, व्यवसायांत नवीन पदल्याबरोबर त्याची चांगली माहिती होईतोपर्यंत त्या लोकांनी मोठ्या पगाराची अपेक्षा करतां कामा नये इतकेंच सामान्य पदवीधरास प्रारंभीचा पगार दर महिना २००-२५० रुपये मिळेल, आणि तो ५००-६०० रुपयापर्यंत जाईल. साधारणपणे मिळकतीचे मान ह्यापेक्षा जास्त राहिल आणि काहीं निवडक लोकांच्या प्राप्तीस तर मर्यादाच नाही !” ब्रिटिश पदवीधरांच्या स्थितीसंबंधाने एका तज्ज्ञ व जबाबदार लेखकाने वरील उद्गार काढले आहेत. त्यावरून इंग्लंडमधील पदवीधर दैवदान आहेत असे म्हटले पाहिजे. त्याचा सुरवातीचा पगार तेथील राहणीच्या मानाने विशेष नाही हे मात्र लक्षात ठेवले पाहिजे तथापि, येथे महत्त्वाची गोष्ट आहे ती विश्वविद्यालयातून शिक्षण संपवून बाहेर पडताच ब्रिटिश पदवीधरास सहज प्राप्त होणाऱ्या उद्योगाविषयीची आहे. वेतन नेताचे असेना, ब्रिटिश सुशिक्षित तरुणास काम मिळण्यास पंचाइत पडत नाही आणि हिंदुस्थानात ती पडते हा महत्त्वाचा फरक आहे ह्यासंबंधात ऑक्सफर्ड व केंब्रिज ह्या प्रसिद्ध विश्वविद्यालयाच्या पदव्या मिळवणाऱ्या तरुणांच्या नोकऱ्याविषयीचे आकडे प्रसिद्ध झाले आहेत, ते बोधप्रद आहेत. १९२६ ते १९३६ ह्या दहा वर्षांचे अवधीत २,९३४ ऑक्सफर्डच्या पदवीधरास कायमचा उद्योग मिळाला. त्यापैकी ५२५ सरकारी नोकर झाले, ७८५ बँकिंग व विमा व्यवसाय ह्यांत गेले, १३५ जणांनी वृत्तपत्राचा व कारकुनी पेशा पत्करला आणि १,४५५ शिक्षण संस्थामध्ये शिरले. केंब्रिजच्या पदवीधरांपैकी १९३२ ते १९३६ ह्या मुदतीत २,३५२ लोकांस उद्योग मिळाला. त्यातले एक हजारोचेच व्यापार व धंदे ह्यांत व सुमारे तितकेच शिक्षणव्यवसायात शिरले. बर्मिंघॅम विश्वविद्यालयाच्या पदवीधरांपैकी ३०० लोक १९३५-३६ साली पोटाचा व्यवसाय करू लागले त्यांतले १७९ शाळांत शिक्षक

म्हणून घेतले गेले, ८१ लोकांस उद्योगधंद्यात काम मिळाले आणि ४७ व्यापारात शिरले वरीस आकड्यावरून असे दिसून येईल की, इंग्लंडमध्ये उच्च दर्जाचे शिक्षण घेऊन पदवी मिळवणाऱ्यांस शिक्षणसंस्थात, व्यापारांत, कारखान्यांत व इतरत्र नोकरी सहज लागते. त्या देशात सामाजिक प्रगति सारखी चालू असल्याने सुशिक्षितास विविध प्रकारची मागणी असते आणि तिच्या मानाने पदवीधरांचा पुरवठा इतका फाजील मोठा नसतो. विश्वविद्यालयातून बाहेर पडल्यावर फारच थोड्या पदवीधरांस वर्षसहा महिने रिक्त रहाणे भाग पडते. त्याचपैकी बहुतेकांची कोठे न-कोठे तरी कामाची सोय होते.

हिंदुस्थानात गेली कित्येक वर्षे प्राथमिक शिक्षणाचा प्रसार जोराने होण्याच्या मार्गात अडचणी उत्पन्न झाल्या आहेत, ह्यामुळे पदवीधरांस शिक्षणसातें व शिक्षणसंस्था ह्यांचेमध्ये काम मिळणे कठीण झाले आहे. उच्च शिक्षण घेणाऱ्या तरुणांची संख्या ह्या देशाप्रमाणे पाश्चात्य देशातहि वाढत आहे आणि आर्थिक मंदीचा परिणाम बेकारी उत्पन्न करण्यात तिकडेहि झाला आहे. पदवीधरामध्ये बेकारी माजू लागल्याकारणाने जर्मन सरकाराने विश्वविद्यालयीन शिक्षण घेऊ इच्छिणाऱ्या तरुणांची संख्या मर्यादित केली आहे. ही संख्या १९३२ मध्ये तीस हजार होती, ती १९३४ मध्ये सोळा हजार झाली. इंग्लंडमध्ये सामान्यतः पदवीधर फार वेळ बेकार राहिले असे क्वचित् घडते. पदवीधरांस काम मिळवून देण्याचे कार्या संघटित प्रयत्न तेथे करण्यात येत आहेत. विश्वविद्यालयांनी हिंदुस्थानांत असा उपक्रम अलीकडे चालू केला आहे, परंतु तो विशेष फलदायक झाला आहे, असे दिसत नाही. शिक्षण एका हेतूने व विशिष्ट प्रकारचे घ्यावे आणि काम मिळते ते दुसऱ्याच प्रकारचे अशी तक्रार इंग्लंडमध्ये बरीच ऐकू येते हिंदुस्थानांत हा प्रकार नेहमीच घडतो. विलायतेत कारखाने व व्यापारी आणि शिक्षणसंस्था व पदवीधर ह्यांचा परस्पर-संबंध घडवून आणण्यात येत आहे आमचेकडे ह्या दोहोंमध्ये मली मोठी सिंड आहे. उद्योगधंद्यात सुशिक्षित माणसांचा व पदवीधरांचा चांगला उपयोग होतो ही भावना ब्रिटिश कारखानदार व व्यापारी ह्यांचेमध्ये दृढमूल होत आहे, ते आपल्या उद्योगातील नोकरवर्ग पदवीधरांमधून निवडून घेतात आणि विश्वविद्यालयाचे अधिकारी व कारखान्याचे मालक ह्यांचे सहकार्य चालते. पदवीधर म्हणजे धंद्यामध्ये कुचकामाचा मनुष्य ही कल्पना आमच्या देशात पसरली आहे, ती दूर होणे आवश्यक आहे. ह्या कार्या शिक्षणांत किंवा पदवीधरांत दोष असतील ते निदर्शनास आणले जाऊन दूर व्हावे, हे उचित आहे आणि त्यासंबंधातली आपली जबाबदारी शिक्षक व शिक्षित तरुण मंडळी ह्यांनी उचलली पाहिजे. परंतु, त्याबरोबरच पदवीधरांचेविषयी धंद्याच्या मनात वसत असलेला दुराग्रह नष्ट होणे अगत्याचे आहे शिक्षणपद्धति, पदवीधर, उद्योगधंदे व व्यापार आणि कारखानदार व व्यापारी ह्यास एकमेकांपासून अलग राहून भागाव्याचे नाही. हे सर्व राष्ट्रीय व सामाजिक व्यवस्थेतले परस्परावळंबी घटक आहेत, हे लक्षात ठेवले पाहिजे. राष्ट्राच्या उन्नतीस पोषक अशी शिक्षणव्यवस्था असणे आवश्यक आहे, त्याप्रमाणेच ह्या व्यवस्थेचा ज्यास्तीत ज्यास्त फायदा राष्ट्रीय प्रगतीस साहाय्यकारक झाला पाहिजे. पाश्चात्य देशांत शिक्षण, बेकारी, सामाजिक प्रगति इत्यादि प्रश्नांचा व्यापक राष्ट्रीय दृष्टीने विचार होतो, तसे आमच्या देशांत झाले पाहिजे.

स्फुट विचार

किमान मजुरीचे दर

अनेक शिलकां कामें साचलेलीं असलीं आणि तीं निकालात काढण्याचें ठरलें म्हणजे विधायक काम करू इच्छिणाऱ्या माणसाची ताराबळ उडत असते. तसलाच प्रकार मुंबईतल्या व इतर प्रांतातील प्रधानमंडळाचा झाला आहे शेतकऱ्यांची स्थिति सुधारणें जितकें महत्त्वाचें आहे तितकेंच गिरण्यात व कारखान्यात मजुरीचें काम करणाऱ्या कामकरी वर्गाचीं गाऱ्याणीं दूर करणें अगत्याचें आहे शेतकरी वर्गाचे मानानें गिरणी कामगार अधिक संघटित असून त्यांच्या सघानीं चळवळीचें आणि मजूर वर्गाच्या तक्रारी वेशीस टागण्याचें कार्य पद्धतशीर रीतीनें चालविलें आहे. मोठमोठ्या कारखान्यातील कामकरी लोक निर्जीव यंत्रेंच बनत असतात आणि गिरणी मालकाच्या हातात आर्थिक सत्ता एकवटली असल्यानें कामगारस मिळेल तें वेतन स्वीकारून पडेल तें काम, येईल त्या परिस्थितीत करणें भाग पडतें कामकरी वर्गाच्या हिताचें संरक्षण करण्याची जबाबदारी ह्याच कारणानें सरकारवर येऊन पडते आणि फॅक्टरी ॲक्टसारखे कायदे करून संरक्षणाचा हेतु साध्य करून घ्यावा लागतो कामाचे तास, मजुरीचे दर, सुट्याचे व विश्रांतीचे दिवस इत्यादि अनेक बाबींसंबंधात कायद्याचें नियंत्रण घालणें हे आता जगभर राज्यकर्त्यांचें कर्तव्य समजलें जातें आणि ह्या नियमास हिंदुस्थान देश अपवाद नाही शेतकरी वर्गाच्या दुःस्थितीचें निवारण करण्याच्या प्रश्नाबरोबरच गिरणी कामगाराच्या गाऱ्याणीची दाद लावणें मुंबई सरकारास आवश्यक आहे प्रातिक प्रधान मंडळानें कापड गिरण्यातील काम करणाऱ्या कामगाराच्या मजुरीचा प्रश्न प्रामुख्यानें हातीं घेतला असून त्याची छाननी करण्यासाठी एक कमिटी नेमली आहे मजुरीचे योग्य व किमान दर ठरवण्याचें काम सोपें नाही. त्या संबंधात निश्चित मतें बनविण्यास अनेक गुतागुतीच्या बाबींची चौकशी करावी लागेल कारखानदारांचा फायदा, सामान्य जनतेवर पडणारा कापडाच्या किमतीचा बोजा, मजुरीचा सयुक्तिक दर ठरवण्याची अडचण इत्यादि बाबी वादग्रस्त व निर्णय करण्यास कठीण अशा आहेत तथापि, त्याचा परामर्श घेतला जाऊन काम करी वर्गास न्याय मिळणें नि संशय अगत्याचें आहे.

पैशाची बचत करा

मनुष्य श्रीमान असो वा गरीब असो, बचतीचें महत्त्व सर्वांस सारखेंच आहे गरीब लोकांस तर तें विशेष आहे. बचतीच्या सार्वत्रिक सवयीनें व्यक्तींचा फायदा होतो, तसाच राष्ट्राचाहि होतो. शेती, धंदे, व्यापार इत्यादि व्यवसायांस भाड वळ लागतें आणि त्याचा संचय समाजांत जेवढा अधिक तितकी राष्ट्राची आर्थिक उन्नति ज्यास्त सुलभ बचतीची रकम मोठी आहे कर लहान आहे ह्याबाबतचा हा प्रश्न नसून आपल्या कमाईतून, अल्प प्रमाणांत का होईना, पैसा बाजूस काढून ठेवण्याच्या सवयीचा आहे आमचे इकडे पोस्टल व इतर सेव्हिंग्स बँक्स, कॅश-सर्टिफिकेटें, सहकारी संस्था ह्यांचेमध्ये बचत करून रकमा घालण्याची प्रवृत्ति वाढत आहे, तिचा विस्तार अधिक जोरानें व्हावयास पाहिजे आहे. बचतीबाबतची चळवळ व लोक-शिक्षण सतत चालू असणें आवश्यक आहे लहान मुलांमुलींस, प्रौढ विद्यार्थ्यांस, गरीब व मध्यम स्थितीतल्या कुटुंबांस बचतीचें वळण लागलें असतां त्याचा

सुपरिणाम आर्थिक प्रगतीवर निःसंशय होईल इंग्लंडसारख्या श्रीमान राष्ट्रास बचतीचें महत्त्व वाटतें ह्यावरून दख्खी हिंदी लोकांनी योग्य बोध घेणें आवश्यक आहे राष्ट्रीय बचतसमिती ही ब्रिटिश संस्था ह्यासंबंधांत प्रचार चालवून त्याविषयीची माहिती प्रसिद्ध करते महायुद्ध संपल्यावर राष्ट्रीय बचतीची आवश्यकता राहिली नाही ही काहीं जणांची कल्पना सोटी ठरून मंदी असो, चलती असो, बचतीची सवय ब्रिटिश राष्ट्राच्या अंगवळणी पडली असल्याचें दिसून येतें निरनिराळ्या प्रकारच्या सेव्हिंग्स बँकांमध्ये मिळून ब्रिटिश जनतेची आजमिनीस १८२५ कोटी रुपये इतकी बचत आहे, आणि केवळ गेल्या सालीं सुमारे ९० कोटी रुपये इतकी बचतीच्या रकमेत भर पडली गरीब वर्गास बचत करा असा उपदेश करणें विपरीत दिसतें, हें खरें. पण बचत सापेक्ष आहे आणि ती प्रत्येकानें आपापली परिस्थिति, शक्ति व सधि ह्यास अनुसरून केली पाहिजे.

जपानचा चीनशी व्यापार

चीनच्या उत्तर विभागात बळजबरीनें प्रवेश करून तेथें आपलें उद्योगधंद्याचें व व्यापाराचें बस्तान बसवावयाचें असा जपानचा हेतु आहे त्यास अनुसरून जपानी व्यापार उत्तर चीनमध्ये पसरला तरी ह्या दोन राष्ट्रांमधील श्रेष्ठसंबंधात बिघाड झाल्याकारणानें चीन देशाशी होणाऱ्या जपानच्या देवघेवांस जोराचा धक्का बसल्यावाचून रहाणार नाही. चीनशी जपानचा व्यापार स्वाभाविकपणें फार मोठ्या प्रमाणावर चालत आला आहे तो ह्यापुढें घटल्यावाचून रहाणार नाही आपला कच्चा माल जपानच्या हातीं पडूं न देण्याची खबरदारी चिनी राष्ट्र घेत आहे आणि जपानी मालास चीनमध्ये मज्जाव होणार हें ठरल्यासारखेंच आहे. केवळ दंडुक्याच्या जोरावर परराष्ट्रांवर आपला व्यापार व उद्योगधंदे लादण्याचा जपानचा यत्न काहींसा यशस्वी दिसला तरी एका बाजूस होणाऱ्या फायद्यापेक्षा दुसऱ्या बाजूस त्या राष्ट्राचा तोटाच अधिक होणार आहे.

आरोग्याच्या विम्याच्या योजना

पचवीस वर्षांमागे ब्रिटिश जनतेच्या आरोग्याविषयीच्या विम्याचा उपक्रम झाला, तेव्हापासून ह्या योजनेची प्रगति अत्यंत समाधानकारक रीतीनें झाली आहे ह्या पचवीस वर्षांच्या अवधीत ग्रेटब्रिटनमध्ये १३ कोटी लोकांचा आरोग्यविषयक विमा उतरलेला असून त्याच्या आजारीपणात औषधाच्या व शुश्रूषेच्या खर्चासाठी ८९० कोटी रुपये वाटण्यात आले आहेत. आरोग्य विमा फडात उपयोग करता येईल असा २५० कोटी रुपयाचा निधि शिल्लक आहे विम्याच्या योजनेचा विस्तार करण्याचा ब्रिटिश सरकारचा विचार असून मुळें शाळा सोडून उद्योगात शिरतात, तेव्हा त्यास काम मिळण्यात काळावधि जातो, त्यामुदतीत ह्या तरुणांसहि विम्याचा फायदा मिळावा अशी योजना आहे. आजारीपणात जनतेच्या प्रकृतीची काळजी घेण्याची व्यापक तजवीज ग्रेट ब्रिटनमध्ये आहे तशी जगात दुसऱ्या कोणत्याहि देशांत नाही असे उद्गार आरोग्यमंत्रि, सर किंग्सले वुड, ह्यांनी आरोग्याच्या विम्याचें जुविलीचें निमित्तानें नुकतेच काढले. आजारी माणसाची शुश्रूषा व जनतेचें आरोग्य ह्याचे बाबतीत हिंदुस्थान किती मागसलेला आहे ह्याची कल्पना वरील माहितीवरून सहज येईल.

रेलवे अधिकाऱ्यांची परिषद

हिंदुस्थानातील रेलवेजच्या अधिकाऱ्यांची सदतीसार्वी वार्षिक परिषद सिमल्यास गेल्या आठवड्यात भरली होती. तिच्यामध्ये वेजबुड कमिटीच्या रिपोर्टीतील शिफारसीचा उल्लेख प्रामुख्याने होणे स्वाभाविक होते. परिषदेत सर सुलतान अहमद यानी भाषण केले, त्यात काही महत्त्वाच्या बाबींकडे त्यानी लक्ष वेधले. उतारू व माल ह्यांच्या वाहतुकीचा वेग वाढवणे आणि रेलवेच्या नोकरांनी जनतेशी सभ्यतेचे वर्तन ठेवणे ह्याविषयीच्या वेजबुड कमिटीच्या शिफारसीवर त्यांनी जोर दिला. रेलवेजच्या कारभाराबाबत जनतेचे मत प्रतिकूल असल्याचे सांगून लोकांची सोय पाहून त्यांच्याशी प्रामाणिकपणाने व अदानीं रेलवेजच्या नोकरांनी वागावे असा त्यानी उपदेश केला. हिंदी रेलवेजचे निवळ उत्पन्न हळूहळू वाढत आहे आणि गेल्या वर्षाच्या मानाने आतापर्यंत ३३ कोटी रुपयांनी ते ज्यास्त आहे. चीनमध्ये चाललेल्या युद्धाचा प्रतिकूल परिणाम हिंदी व्यापारावर व रेलवेजच्या उत्पन्नावर होण्याची भीति वाटत आहे, ह्यामुळे वरील वाढावा असाच टिकेल की नाही, हे सांगता येत नाही. मोटारीची रेलवेजशी चाललेली स्पर्धा अजून कमी होत नाही, असे रेलवेबोर्डाकडे आलेल्या माहितीवरून दिसते, ह्यावरून मोटारवहातुकीचे योग्य नियंत्रण करण्याची आवश्यकता असल्याचे सर सुलतान अहमद ह्यानी प्रतिपादिले. रेलवेज व मोटारी एकमेकांस पोषक असाव्या आणि त्यांमधील स्पर्धा देशाच्या आर्थिक उन्नतीस सहायकारक व्हावी ह्या तत्वाचा उच्चार करून हिंदुस्थान सरकार, प्रांतिक सरकाराच्या सहकार्याने मोटार वाहतुकीच्या नियंत्रणाबाबत कायदा करणार आहे तो इष्ट-फलदायी होईल अशी सदिच्छा त्यानी प्रकट केली. रेलवे परिषदेचे अध्यक्ष, सर मॉरिस ब्रेशे, ह्यानीही शेवटी उल्लेखिलेल्या प्रश्नाची चर्चा आपल्या भाषणात केली. रेलवेजचे भाडवल रूळ, पूल, व स्टेशने ह्यामध्ये अडकून पडल्याने त्यास विनबुडाच्या मोटारीच्या धंद्याशी चढाओढ करणे कठीण होते असे त्यानी सांगितले. रेलवेजच्या कारभारात नुकसान येणार नाही, अशा बेताने त्यास वहातुकीचा हिस्सा विभागून द्यावा आणि बाकीचा मोटारीनी उचलण्यास हरकत नाही, अशी त्यांची सूचना आहे.

मादाम सुझुकी

आधुनिक आर्थिक घटनेत घडे-व्यापारात हुशार व दक्ष पुरुषासच नव्हे, तर स्त्रियासहि सपत्ति कशी कमावता येते ह्याचे उदाहरण म्हणून एका जपानी बाईची हकीकत इयजी साताहि कांत प्रसिद्ध करण्यात आली आहे. मादाम सुझुकी ही आज जपानमधीलच नव्हे, तर सबद जगातील सर्वांत श्रीमंत स्त्री आहे. लहानपणापासूनच तिला व्यापाराची आवड होती. ४० वर्षांमागे पतिनिधनानंतर तिने आपली सर्व जिंदगी उद्योगधंद्यात गुंतविली. एका तागाच्या कारखान्याचे भाग, किंमतीत चढ-उतार होईल त्याप्रमाणे विकून अगर खरेदून तिने फायदा कमावला व अखेर तिला त्या कपनीच्या डायरेक्टरबोर्डावर जागा मिळाली. तिने तागाच्या गिरण्या खरेदी केल्या, आगबोटकपण्याची मालकी मिळविली, वर्तमानपत्राच्या कपण्या स्थापल्या व अशा रीतीने व्यापारी जगात पहिल्या प्रतीचे स्थान संपादन केले. जपानने युद्धात उडविलेल्या प्रत्येक गोळ्याबरोबर इकडे मादाम सुझुकीच्या सपत्तीत भर पडत आहे! पतीच्या सपत्तीने श्रीमंत झालेल्या स्त्रिया जगात अनेक आहेत, परंतु स्वतःच्या कर्तबगारीने पैसा कमावणाऱ्या स्त्रियात मादाम सुझुकीची बरोबरी कोणास करता आलेली नाही.

कर्तबगारीची कमाल—

असेच जनता म्हणू लागली आहे.

रोज १ लाख

या प्रमाणांत विभे उतरणारी, देश-भक्तांनी अत्यंत प्रेमाने सहकार्य केलेली हिंदी विमा संस्था म्हणजेच

भारत इन्शुरन्स कं. लि.

हेड ऑफिस:—लाहोर.

(स्थापना १८९६)

भाडवल .. २ कोटी २० लक्ष रु पेशां जास्त
विमाफंड : .. १ कोटी ८० — " —
क्रेन्स दिले . १ कोटी ४२ — " —

६७॥ रु.] त्रैवार्षिक [५२॥ रु.

पेटून:-

डायरे बोर्डाचे चेअरमन:-

डॉ रवींद्रनाथ
टागोरश्री शेट रामकृष्ण
दालमिया

प्रातिक बोर्ड चेअरमन -

दे भ के एफू नरीमन.

महाराष्ट्रातील सर्व ठिकाणी एजंट्स व सस्थानात स्पेशल रिप्रेझेंटेटिव्ह्ज् नेमणे आहेत व जनदार इतमानीच अर्ज करावे योग्य इतमास उत्कृष्ट अटी व भरपूर कमिशन माहितीसाठी लिहा:-

डॉ आर. के गवंडे

मैच सेक्रेटरी

भारत इन्शुरन्स कं. लि., लक्ष्मी रोड, पुणे २

ऐक्य

ऐक्य संपादन मंडळाचे नियतकालिक
दर रविवारी प्रसिद्ध होते

संपादक.—न गं जोशी बी. ए, एलएल बी.

वा. व. फक्त २ रु. १३ आ.

गांवांत २ रु

स्वतंत्र व नि.पक्षपाती राजकारण, सामाजिक व औद्योगिक क्षेत्रे विषयावर माहितीयुक्त व अभ्यासपूर्ण लेख, महत्त्वाचे व विविध शहर, जिल्हा आणि सस्थानवृत्त आणि प्रसंगोचित व नानाविध चित्रे याबद्दल या पत्राची

प्रसिद्धि आहे

जाहिरातीचे उत्तम साधन

लिहा किंवा भेटा —मै ऐक्य, सातारा

संजीवन हेअर टॉनिक

दारुणा, कॅस गळणे व टकल

ह्यावर अनुभविक उपाय

संजीवन मॅन्युफॅक्चरिंग कं., अहमदाबाद

चहाचा खप

बाजारभाव स्थिर व किफायतशीर रहावे म्हणून चहाचें उत्पादन व पुरवठा धंदेवाल्यानीं सगनमतानें मर्यादित केला आहे. ह्या योजनेंत चहा पिकवणारे प्रमुख देश सामील झाल्यानें त्या थंध्यास अलीकडे बरेंच स्थैर्य प्राप्त झालें आहे. १९३६-३७ सालीं ८३ कोटि पौंड वजनाच्या चहाची एकूण निर्गत झाली हिदुस्थानचा नंबर चहाच्या निर्गतीमध्ये सर्व जगांत पहिला लागतो. वरील ८३ कोटि पौंडांपैकी ३० कोटि पौंड चहा हिदुस्थानांतून बाहेर गेला, २० कोटि पौंड सिलोनहून गेला आणि जाव्हाच्या बाजूनें सुमारे १५ कोटि पौंड गेला ह्या तीन देशांच्या चहाच्या निर्गतीची बेरीज सुमारे ६६ कोटि पौंड भरली. बाकीचे १७ कोटि पौंड चीन, जपान, फोर्मोसा इत्यादि देशांतून निर्गत झाले त्यात चीनचा हिस्सा ९ कोटि पौंड होता. जागतिक मागणीच्या मानानें चहाचें जागतिक उत्पादन अधिक असल्याकारणानें त्याच्या पुरवठ्याचें नियमन करणें धंदेवाल्यास प्राप्त झालें आहे, आणि ह्या कामीं त्यास बरेंच यशहि आलेलें आहे. ग्रेटब्रिटन व अमेरिका हीं राष्ट्रे चहा पिणाराची आहेत आणि हिदुस्थान व सिलोन चहा पिकवणारीं राष्ट्रे आहेत.

कपास कापडाच्या गिरण्यांची प्रगति

गेलीं काहीं वर्षे साखरेच्या धद्यानें लोकाचें व सरकारचें मन आकर्षून घेतलें आहे, तथापि ह्या काळामध्ये कपास कापडाच्या धंद्यानें केलेल्या प्रगतीकडे पुरेसे लक्ष पोंचलेलें नाहीं. १९३० ते १९३५ ह्या मुदतींत ह्या धंद्यानें मिळविलेल्या यशाविषयीं खाली आकडे दिले आहेत:—

वर्ष (३१ ऑगस्ट- अखेर)	गिरण्यांची संख्या	गिरणीकामगारांची रोजची सरासरी संख्या	कपाशीचा उठाव गासड्या (३९२ पौडाची १ गासडी)
१९३१	३१२	३ लक्ष, ९५ हजार	२६ लक्ष
१९३२	३१४	४ लक्ष, ३ ह	२९ ल.
१९३३	३११	४ लक्ष	२८ ल
१९३४	३२०	३ लक्ष, ८५ ह	२८ ल
१९३५	३३६	४ लक्ष, १५ ह.	३१ ल.

आर्थिक मदीच्या पूर्वीच्या काळातील उत्पादनाचे मानानें आता उत्पादन ६०% वाढलें आहे सध्या ह्या धंद्यास मिळत असलेलें संरक्षण ३१ मार्च, १९३९ अखेर चालू रहाणार आहे त्यानंतर तें चालू ठेवावयाचें किंवा कसें ह्या प्रश्नाचा विचार टारिफ बोर्डाकडे सोंपविण्यात येईल

असेंब्लीच्या बैठकीचे सिंहावलोकन

मध्यवर्ती लेजिस्लेटिव्ह असेंब्लीच्या नुकत्याच सपलेल्या सिमला येथील अधिवेशनात सभेच्या एकूण ३५ बैठका झाल्या, त्यापैकी १९ बैठका विमा बिलावरील चर्चेनें घेतल्या. सभा-तहकुबीच्या एकूण ५१ सूचना पाठविण्यात आल्या, त्यापैकी फक्त ५ सूचनास चर्चेची परवानगी मिळाली. ह्या पाचापैकी चार सूचना सरकारच्या विरोधास न जुमानता पास झाल्या एकूण २१ वेळा मतनोंदणीचे प्रसंग आले, त्यापैकी १२ वेळा सरकार-विरोधी पक्षाची सरशी झाली

"DAWN'S MENSORIUM" makes 6% addition to the monthly income of the family. Prospectus sent free on application
General Manager, "The Dawn of India Life Insurance Company Limited, POONA"

आपले पैसे खर्च झाल्याचा योग्य मोबदला मिठाई शास्त्रज्ञ तुळजाराम मोदी यांचे देशी बनारसी साखरेच्या मिठाईचे दुकान रत्नागिरीच्या हपूस आंबा वफी आंब्याची शक्तिवर्धक

आगाऊ ऑर्डर दिल्यास हजारों रुपयाची मिठाई पुरवूं शकू तुळजाराम मोदी, मुख्य कारखाना, मोती चौक, सातारा

For All Medicinal Requisites

— TRY —

N. MAHADEV & Co.

DISPENSING CHEMISTS

AND DRUGGISTS

City Post Office Corner POONA, 2

स्त्रियांचा आजार

म्हणजे मुख्यत विटाळदोष आणि गर्भाशयात विषाड होणें होय आमचें औषध आर्डोमिक्स (आतंविदोषारि) एका निष्णात स्त्रीरोग-चिकित्सकाचे पाठावरून तयार केलेलें असून ५० वर्षांच्या अनुभवानें स्त्रियांच्या सर्व गुप्त रोगावर अप्रतिम गुणदायक ठरलेलें आहे धुपणी, विटाळ नसणें, थोडा अथवा कष्टदायक होणें, ओटीपोटात कळा मारणें, अकालीं गर्भपात, ज्वर, कडकी, डोकें दुखणें, शौचास साफ न होणें इत्यादि विटाळदोष नाहीसे करून गर्भाशय निरोगी करण्याचा हमखास गुण या आर्डोमिक्समध्ये असल्यामुळे वैद्य व डॉक्टर मोठ्या प्रमाणावर वापरीत आहेत गुणामध्ये याची बरोबरी बाजारातील इतर औषधे करू शकत नाहीत किंमत बाटलीस रु २ ट. स १२ आणे निराळा एकदम तीन बाटल्या मागविणारास टपालसर्च माफ.

हिंदुस्थान, ब्रह्मदेश, व सिलोनसाठी मुख्य विक्रेते:—

धी इंडो फॉरिन एजन्सीज (डिपार्टमेंट नं. ६)

२५५/७ पेंडसे चाळ, सदाशिव पेठ, पुणे शहर

सहकारी चळवळ

नादगांव येवला तालुका को सुपरवायझिंग यूनियन लि.

या यूनियनला नादगांव व येवला तालुक्यांतील मिळून २९ सोसायट्या सामील आहेत पैकीं नादगांव तालुक्यात बहुतेक पैशाचें पीक खरीप हंगामात येते रबीचे पीक फारसें नाहीं येवले तालुका मात्र दोन्ही हंगामाचा उपभोग घेणारा आहे नादगांव तालुका एकेरी हंगामाचें पीक घेणार असल्यानें या तालुक्यांत वसुलाला सुरवातहि लवकरच होते. अर्थात् मेंबरांनीं सोसायटींत वसूल दिला म्हणजे त्याच्या गरजा भागविण्यासाठी त्यांना सोसायटींतून नवीन कर्ज घ्यावें लागतें व तें मिळण्याची व्यवस्था लवकर व्हावी यासाठी सोसायटीचा कमाल मर्यादा तका लवकर तयार झाला पाहिजे ही गोष्ट मुख्य आहे. याकरिता कमाल मर्यादा तक्ते तयार करून पाठविण्याची माहिती देण्यासाठी व चालू हंगामी पीक, भाव व वसुली यावर विचारविनिमय व चर्चा करणेसाठी ता. २४-९-३७ रोजी यूनियनचे ऑफिसात एक छोटिशी सभा भरविली होती. त्या सभेस श्री वामनराव गोविंदराव पाटील प्रेसिडेंट तालुका यूनियन, श्री. के. के. कोष्टी सुपरवायझर व श्री एस. एस. जोशी बँक इन्स्पेक्टर नादगांव शाखा व नादगांव तालुक्यातील सर्व ग्रुप सेक्रेटरी हजर होते. या सर्वांनीं विचारविनिमय करून चालू साली वसुलीचें धोरण ठरवून सर्वांनीं एकत्रित प्रयत्न करून वसुलावर भर द्यावा असें सर्वांनीं ठरविलें व कमाल मर्यादा तक्त्याचें काम एकमेकांनीं एकमेकांच्या सहाय्यानें पार पाडावें असेंही ठरलें

मुं. प्रॉ. को बँक, लि०, पालघर शाखा

वरील बँकेच्या पालघर शाखेची सहावी वार्षिक साधारण सभा ता ११-१०-३७ रोजी पालघर येथें शाखेच्या ऑफिस हॉलमध्ये श्री. व्ही. पी. वर्दे, बी. कॉम मुंबई, याचे अध्यक्षते-खाली भरली होती सभेस प्रॉव्हिन्शियल बँकेचे सुपरिन्टेंडेंट श्री. एस. जी. देवधर, जिल्हा इन्स्टिट्यूटचे प्रोपागेंडा ऑफिसर, तालुका यूनियनचे सुपरवायझर, चिचणी हायस्कूलचे प्रिन्सिपॉल श्री. जी. एन. शहा व कल्याण भागाचे सिनिअर इन्स्पेक्टर श्री एम. डी. चावडा इत्यादि अधिकारी, सोसायट्याचे प्रतिनिधि व स्थानिक सहकारी चळवळीचे पुढारी हजर होते सभेंत मेंबरांच्या व इतर शेतकऱ्यांच्या हिताचे असे अनेक महत्त्वाचे ठराव जरूर त्या चर्चेनंतर पास झाले.

बांबे प्रॉ. को इन्स्टिट्यूट (शाखा सोलापूर)

या सस्थेची वार्षिक सर्वसाधारण सभा सोलापूर येथें इन्स्टिट्यूटच्या ऑफिसात ता २-१०-३७ रोजी सायकाळी सहा वाजता भरली होती सभेस एकदर प्रतिनिधि ९६ व प्रेक्षक मिळून सुमारे २०० लोकसमुदाय हजर होता

रीतीप्रमाणे कामास सुरवात झाल्यावर, मागील सालचा अहवाल व ताळेबद मजूर करण्यात आला व पुढील सालाकरितां कार्यकारी मंडळ निवडण्यात आलें.

श्री. गणपतराव एकनाथराव पाटील हे चेअरमन व श्री एम. एम. गव्हाणे, बी. ए, एलएल बी. हे ऑ. सेक्रेटरी निवडले गेले.

सदर सस्थेचे माजी चेअरमन श्री. जी. डी. साठे यांनीं गेल्या ४५ वर्षीत चेअरमन या नात्यानें केलेल्या कामगिरीचा श्री. गव्हाणे यांनीं गौरवपर उल्लेख केला व शेवटीं नवीन निवडून

आलेले चेअरमन मि. जी. ई. पाटील यांनीं सर्व प्रतिनिधींनीं एकमतानें त्याची चेअरमनचे जागीं निवड केली याबद्दल आभार मानले व सभा संपली.

श्रिफ्ट सोसायट्यांचा उपयोग

सहकारी चळवळीस उत्तेजन मिळावें म्हणून महाराष्ट्र को-श्रिफ्ट सोसायटी लि. नें 'श्रिफ्ट सोसायट्यांचा उपयोग' ह्या विषयावर निबंध मागवून सर्वांत उत्तम ठरणाऱ्या निबंधास २५ रु. पर्यंत उत्तेजनार्थ बक्षीस देण्याचें ठरविलें आहे. निबंध पाठविणा-रा, इसम कोणत्याहि सहकारी सोसायटीचा सभासद असला पाहिजे निबंध मराठीत अगर इंग्रजीत असावा व त्याची लांबी सुमारे ५०० ओळी असावी निबंध स्वीकारण्याची मुदत ३१-१-१९३८ अखेर आहे सोसायटीनें नेमलेल्या चिकित्सा मंडळाकडून निबंधाची परीक्षा केली जाईल. जो निबंध पसत पडेल, त्यावर महाराष्ट्र को. श्रिफ्ट सोसायटीचा पूर्ण हक्क राहील. निबंध, चेअरमन, महाराष्ट्र को. श्रिफ्ट सोसायटी, लि. ०% पुणे सें. को बँक, लि. पुणे २ ह्या पच्यावर पाठवावेत.

बाशीं तालुका अ. को. के. अॅन्ड सेल सोसायटी, लि.

(वार्षिक सभा : ता. २४-१०-३७)

शेतकऱ्यांच्या मालाची विक्री किफायतशीर घडवून आणण्याचा व्यवहार करणाऱ्या वरील सोसायटीचे कामकाजावर शेतीच्या पिकाचा परिणाम होणें अपरिहार्यच आहे. अहवालाचे वर्षी आगाताचें पीक मुळीच न आल्याकारणानें हें साल सोसायटीस अढचणीचें गेलें. शेंगदाण्याचे विक्रीत मोठी घट पडली, तशीच तूट हरबरे, तुरी वगैरे मालातहि आली ज्वारीचे विक्रीत मात्र बरीच वाढ झाली एकूण ४६ गावचा माल सोसायटीकडे विक्रीस आला. मागील सालातील ओढलेला नफा घरून अहवालाचे सालअखेर सोसायटीस ६४८ रु. नफा झाला, त्यातून भागीदारास ५% डिविडेंड (४०७ रु.) द्यावें, अशी मॅ. फ. ची शिफारस आहे, सोसायटीची, प्रतिकूल परिस्थितीतहि, समाधानकारक प्रगति होत आहे.

राष्ट्रसंघाच्या असेंब्लीचें १८ वें अधिवेशन

हिंदी प्रतिनिधींच्या नेमणुका

राष्ट्रसंघाच्या असेंब्लीचें १८ वें अधिवेशन १३ सप्टेंबरपासून जिनीव्हास सुरू झालें आहे. यदा हिंदी प्रतिनिधींचें प्रमुख नेक नामदार आगाखान यांना अध्यक्षपद देण्यांत आलें आहे. असेंब्लीचें काम नेहमीच्या पद्धतिनुसार निरनिराळ्या पाच समितींमध्ये विभागण्यात आलें आहे व त्यावर हिंदी प्रतिनिधींची सालील प्रमाणें नेमणूक झाली आहे १. कायदा -सर डॅनिस ब्रे, मदतनीस:-सर गोविंदराव प्रधान, २ आरोग्य, आहार, दळणवळण, अर्थशास्त्र वगैरे:-दिवाण बहादुर पंडित धर्म नारायण, मदतनीस -सर गोविंदराव प्रधान, ३ अदाजपत्रक:-सर गोविंदराव प्रधान, ४. सामाजिक विभाग.-दिवाण बहादुर पंडित धर्म नारायण, व ५ बौद्धिक कार्य.-सर डॅनिस ब्रे, मदतनीस:-दिवाण बहादुर पंडित धर्म नारायण. हे प्रतिनिधि इतर राष्ट्रातील प्रतिनिधींच्या बरोबर सहकार्य करून आपआपल्या विषयाबद्दल असेंब्लीला शिफारसी करतील

हिटलर राजवटीचे आर्थिक पराक्रम

जर्मनीमध्ये अधिकारारूढ असलेल्या नात्सी पक्षांने आपले राष्ट्र आर्थिक दृष्ट्या स्वावलंबी करण्याचा चंग बांधून एक चतुर्-र्षिक योजना हाती घेतली आहे. त्या पक्षाच्या सभेत, नात्सी पुढाऱ्यांनी ह्या योजनेच्या बाबतीत काय पराक्रम केले याची वर्णने लक्षावधि जर्मन नागरिकांस ऐकवली आहेत. त्यांत, बेकारी कमी झाली, व्यापार वाढला, लोकांची मिळकत पूर्वीपेक्षा अधिक झाली, कारखान्यांचा विस्तार झाला, नवीन प्रकारचा माल जर्मनीत निघू लागला, इत्यादि. बाबींविषयीचे आकडे दिले आहेत, ते मनोरंजक आहेत. पांचापेक्षा अधिक मजूर ज्यात कामावर आहेत अशा जर्मन कारखान्याची संख्या १९३२ मध्ये २,०६,००० होती, ती १९३६ साली २,५४,००० इतकी झाली. गेल्या चार वर्षांत जर्मन उद्योगधंद्यात, ३,००० कोटी रुपयांच्या वर रकमेच्या भाडवलाची उलाढाल झाली. ह्या अवधीत दहा लक्ष नवी घरे बांधण्यात आली. त्याचप्रमाणे जर्मन उद्योगधंद्यातल्या उत्पादनाची किंमत ३३ हजार कोटी रुपयांवरून ६३ कोटी रुपयांवर चढली. चालू साली ह्या आकडा ७ हजार कोटी रुपये इतका होईल असा अंदाज आहे. जर्मन जनतेची एकूण मिळकत ४,५०० कोटी रुपयांची ६,८०० कोटी रुपये झाली आहे करांचे उत्पन्न १९३२ मध्ये ६०० कोटी रुपये होते, ते आता १००० कोटी रुपये झाले असून चालू वर्षी ते पूर्वीच्या आंकड्याच्या दुप्पट होईल ह्यासऱ्या कित्येक देशांत भाकरीची किंमत वाढली आहे पण जर्मनीत ती स्थिर राखण्यात आली आहे जर्मनीतल्या शेतीच्या वार्षिक उत्पन्नात १०० कोटी रुपयांची भर पडली आहे. सर्वच पिकांच्या पैदाशीत वाढ झाली आहे आणि जनावरांची संख्याही वाढली आहे मोटारींच्या बहातुकीस उपयोगी पडतील असे हजारो मैल लांबीचे रस्ते तयार झाले असून लक्षावधि टन सिमेंट त्या कामी खर्च झाले आहे. ह्या रस्त्यांवरून मोटारी मोठ्या वेगाने जाऊ शकतात आणि त्यांस पेट्रोल कमी पुरते.

लॉर्ड रे इंडस्ट्रियल म्यूसियम, पुणे

नामदार पाटील, स्थानिक-स्वराज्य व उद्योगधंदे खात्याचे मंत्री, यांनी नामदार बापूसाहेब गुप्ते, पार्लमेंटरी सेक्रेटरी, यांचे समवेत पुणे येथील लॉर्ड रे इंडस्ट्रियल म्यूसियम या संस्थेस ता. १५-१०-३७ रोजी भेट दिली. संस्थेचे औद्योगिक व व्यापारी वाचनालय, पेटन्ट व रजिस्टर यासंबंधीचे हिडुस्थान सरकारचे येथे असलेले वाङ्मय, माहिती-विभाग, नियतकालिक प्रदर्शने इत्यादि गोष्टींचीहि नामदारसाहेबांनी बारकाईने पाहणी केली. औद्योगिक संग्रहालये, त्यातील प्रात्यक्षिके व त्याची इतर उप-युक्तताप्रचुर कार्ये यांचे महत्त्व हा संग्रहालय पाहून नामदारसाहे-बांना उत्तम प्रकारे पटले.

पॉंच

संघशक्ति (चीन अंक):—जपानच्या चीनवरील आक्रमणा-मुळे चीन देशाविषयी सर्वास कुतूहल वाढू लागले आहे. चीन मधील घडामोडींचे आकलन होण्यास जरूर ती पार्श्वभूमी तयार करण्याचे काम हा अंक चांगले करील.

धि मिरज स्टेट बँक लि, मिरज

वरील बँकेची आठवी साधारण सभा रविवार ता. १०-१०-३७ रोजी बँकेचे चेअरमन श्री बी के जोशी, दिवाण मिरज सिनियर स्टेट, यांचे अध्यक्षतेसाली भरली होती ऑडिटर्सनी तपासलेला ताळे-बंद व नफातोटा-पत्रक ही सभेने एक मताने मजूर केली.

अहवालाचे साली बँकेस तिच्या २० हजार रु. भाडवलावर निवळ नफा रु १४६१०८८४ व मागील सालचा नफा रु ७३८३९० मिळून रुपये १४६८३९४२ ची वाटणी मे. बोर्डाचे शिफारशीप्रमाणे एकमताने करण्यात आली. निम्या-पेक्षा जास्त रकम सशयित कर्जेफेडीकडे जमा करण्यांत आली आहे याशिवाय रिझर्वफंड, इनव्हेस्टमेंट फ्लुक्चुएशन फंड, डिव्हिडंड ईकलायझेशन फंड, इमारत फंड, इत्यादि स्वरूपाच्या फंडाकडे नफ्याची रकम वर्ग केलेली आहे. अहवालाचे सालअखेर बँकेने दरसाल दर शेकडा पांच टक्केप्रमाणे डिव्हिडंड दिलेले आहे व याप्रमाणेच कायम डिव्हिडंड देतां यावे म्हणून बँकेने चालू साली डिव्हिडंड ईकलायझेशन फंडाची तरतूद केलेली आहे.

बँकेकडील एकूण ठेवी रु. १०,१६,०१८ च्या असून रिझर्व फंड रु. १०,०००, बँडडेट फंड रु. ४६,००० व इतर रुपये ५,४०० मिळून सुमारे रु. ५१४०० चे वर फंडाचा आकडा गेलेला आहे. बँकेचे एकूण सेवते भाडवळ रु ११,२८,६९६ असून त्यापैकी मुख्यतः सरकारी कर्जोरुघ्यांत सुमारे रुपये ४,१६,४५० गुंतविलेले असून कॅशक्रेडिट व लोनमध्ये सुमारे ३,३२,६७५ व सोनेगहाण व स्थावर मिळकत तारणावर सुमारे रु. १,४७,६२६ गुंतविलेले आहेत

विजयादशमीच्या शुभमुहूर्तावर
मशिनरीचा पहिला हप्ता मुंबईस आला
दहा लक्ष रुपयांची साखर
 सिंडिकेटच्या जमिनी चांगल्या असल्यामुळे
 हंगामशीर लागणीने दर एकरां ४५ टन ऊंस
 सहज येऊ शकतो, असा प्रत्यक्ष अनुभव
 आला आहे
साखरेचे भाव उतरले तरी
५ ते १० टक्के नफा.
 सविस्तर माहिती व शेअरफॉर्म मागवा.
दि बृहन्महाराष्ट्र शुगर सिंडिकेट
लिमिटेड.
 २५७ बुधवार पेठ, पुणे

अर्थशास्त्र
 लेखक.—प्रो वा गो काळे व प्रो व गो कर्वे
 प्रथमसंख्या सुमारे ३००, किंमत ३ रुपये
 या ग्रंथांत अर्थशास्त्राच्या सर्वसामान्य सिद्धांतांचे विवेचन केले आहे.

दक्षिण हिंदुस्थानातील कपास कापडाच्या गिरण्या
दक्षिण हिंदुस्थानातील कपाशीच्या मुलुखात कापडाच्या
गिरण्या भराभर निघू लागल्या आहेत. मद्रास, म्हैसूर व त्रावण-
कोर ह्यांच्या सरकारांनी पाण्याच्या प्रवाहापासून वीज निर्माण
करणारी मोठी वीजगृहे स्थापन केल्यामुळे कारखान्याच्या स्थाप-
नेस चालना मिळालेली आहे. दक्षिण हिंदुस्थानात प्रथम ब्रिटिश
लोकानी कापडाच्या गिरण्या काढल्या, त्यांचा किता स्थानिक
व्यापाऱ्यांनी गिरविला आतां पुनः विदेशी व्यापारी ह्या मुलुखाकडे
लक्ष देऊ लागले आहेत. त्रावणकोर संस्थान ससूनला सर्व तऱ्हेनें
सहाय देत आहे बहुतेक सर्व नव्या-जुन्या गिरण्या सूत काढणा-
ऱ्याच आहेत हातमागावर कापड विणणारे लक्षावधि विणकरी हे
ह्या गिरण्याचें गिऱ्हाइक होय नवीन गिरण्यांत बसविली जात
असलेली यंत्रसामुग्री बहूशीं जर्मन बनावटीची आहे

जर्मनीमधील करांचा बोजा

जर्मनीमध्ये करांचा बोजा सालोसाल वाढत आहे. शक्य त्या
निरनिराळ्या प्रकाराचे कर लोकांवर बसविण्यांत आले आहेत
कामगारांच्या मजुरीतून त्याचेवर बसवलेला कर कापून वेण्यात
येतो. ही पद्धी किती भारी असते, ह्यासबर्धी एक उद्बोधक
संवाद एका ब्रिटिश साप्ताहिकांत प्रसिद्ध झाला आहे:—“एके
दिवशीं पगार मिळाल्यानंतर एक जर्मन कामगार दारूच्या दुकाना-
नात गेला व त्यानें तीन पिंटे दारू फस्त केली. त्याच्या जेव्हास
हे पाहून अचंबा वाटला व तो म्हणाला, “मेहेरवान, ह्या दारूचें
बिल आपण कसें भागवणार ?” “काहीं काळजी करूं नको,” काम-
गारानें उत्तर दिलें, “मी आणखीहि दारू मागवितों आज
माझ्या पगारातून कराची रकम कापण्याऐवजीं चुकून मालकानें
तीच मला दिली व मला मिळावयाची बाकी त्यानें ठेवून घेतली !”

हिंद-जपान व्यापारी करारावर मामुली शिकामोर्तब
हिंद-जपान व्यापारी करारावर ता. १२ ऑक्टोबर रोजी
हिंदुस्थानतर्फे मि अॅथनी ईडन व जपानतर्फे बॅरन योशिडा ह्यांनी
सह्या केल्या व करारावर शिकामोर्तब झालें हिंदुस्थान व जपान
ह्यामध्ये १९३४ साली झालेला करार रद्द होण्याविषयीं हिंदुस्थान
सरकारनें ऑक्टोबर १९३६ मध्ये नोटीस दिली होती व त्या-
प्रमाणें ३१, मार्च १९३७ रोजी ह्या कराराची मुदत संपली
नवीन करारार्ताल अटी दोन्ही देशांच्या प्रतिनिधींमध्ये हिंदु-
स्थानांत ठरल्या, तरी करारावर मामुली शिकामोर्तब होण्याचें
राहिलें होतें, तें लंडनमध्ये गेल्या आठवड्यांत झालें. हिंदुस्थान-
तर्फे ब्रिटिश परराष्ट्रीय मंत्र्यांनी सही केली आहे, ही गोष्ट हिंदु-
स्थानच्या आर्थिक दास्यत्वाची निदर्शक आहे.

दर हलके केले, म्हणजे वहातुक वाढेल

रेल्वेज्वरील वहातुक किफायतशीर करण्याचा प्रयत्न सर्वच
देश करित आहेत इटलीनें तिकिटाचे दर कमी करून वहातुक
वाढविण्याची सटपट चालविली आहे परदेशातून येणाऱ्या पाहु-
ण्यास निम्मा दर, सुट्या, प्रदर्शनें, यात्रा इत्यादींचे प्रसंगीं
सवलतीचे दर, नूतन विवाहित वधूवरांस विशेष स्वस्त दर,
इत्यादि मार्गींनी इटली प्रवाशास आकर्षित आहे. हिंदी रेल्वे-
जनींही आपला ताठपणा आता सोडला असून, प्रवासी जनतेच्या
सोयीकडे लक्ष देण्यास आरंभ केला आहे व सवलतीच्या तिकि-
टांच्या योजना अमलांत आणल्या आहेत.

औंध स्टेट सेंट्रल बँक. लिमिटेड. औंध.

(स्थापना-८ आक्टोबर १९३२)

हेड ऑफिस-औंध (सातारा)

शाखा-आढपाडी, कुंडल, गुणदाळ व विचूद स्टेशन.

चालू ठेवीवर शेंकडा दीड टक्का व्याज दिलें जातें. सेव्हिंग्ज
ठेवीवर चेक स्वीकारून शेंकडा अडीच टक्के व्याज दिलें जातें-
आम्हीं मुदतीच्या ठेवीही स्वीकारतो. व्याजाचे दराबद्दल चौकशी
करावी.

कजें-सोनें, चांदी, माल, सरकारी कर्जरोखे वगैरेचे तारणावर
कजें दिलीं जातात.

चेक, हुंड्या ड्राफ्ट वगैरे वसूल करून दिले जातात.

शेअर सरदेदीबद्दल व इतर माहितीबद्दल बँकेकडे चौकशी करावी.

B R Vartak
मॅनेजर

न्यू इंडिया अॅशुअरन्स कं. लि. मुंबई

(सर्व तऱ्हेचे विमा काम करणारी हिंदुस्थानांतील
सर्वांत मोठी कंपनी.)

आयुर्विमा उतरणारा मनुष्य मुख्यत. सालील तीन गोष्टींकडे
लक्ष देतो.—

(१) कंपनीचें स्थैर्य

(२) उत्तम व्यवस्था

(३) पॉलिसीमधील अटी व बोनस वाटण्याची पात्रता

“न्यू इंडिया” ह्या तीनहि बाबतींत पूर्ण समाधान देईल

प्रॉस्पेक्टस मागवा अगर समक्ष भेटा आणि साची करून घ्या.

श्री डी के जोगळेकर, बी ए,

ऑर्गनायझर ऑफ एजन्सीज,

टिळक रोड, पुणे (२)

नागपूर प्रीमिअर को-ऑपरेटिव्ह हाउसिंग सोसायटी, लिमिटेड.

टिळक पुतळ्याजवळ, नागपूर सिटी.

	रुपये
अधिकृत भाडवळ	१,००,०००
जमा असलेलें भाडवळ	८४,४००
रिझर्व्ह फंड	४,८२३
इतर फंड	१,४०४
मुदतबंद ठेवी	१,९१,५१३
सेव्हिंग्ज बँक ठेवी	७,९५९
मॅबराकडून येणें असलेलें कर्ज	२,८०,५८६
सरकारी रोखे व तत्समान रोख्यात	
गुंतविलेली एकूण रक्कम /	४१,५९९

सोसायटी जास्त कमी मुदतीच्या ठेवी स्वीकारते.
ठेवीची रक्कम पूर्ण सुरक्षित. शेअर्स विकत मिळतात.
आतांपर्यंत डिव्हिडंड पांच टक्क्याहून केव्हाही कमी दिलें
गेलें नाहीं. सोसायटी आपल्या मॅबराना त्याच्या घराचे
तारणावर कर्ज देते

सोसायटीसंबंधीच्या पूर्ण माहितीसाठीं पत्र-
व्यवहार करा अगर समक्ष भेटा

जॉइंट ऑनररी सेक्रेटरीज

निवडक बाजारभाव

बँक रेट (२८ नोव्हेंबर, १९३५ पासून)	३%
सरकारी कर्जरोखे	
५% करमाफ लोन (१९४५-५५) ..	१२०-६
५% (१९३९-४४) लोन ...	१०५-७
४% १९४३ ..	१०८-४
३ ३/४% विनमुदत ..	९८-०
३ ३/४% १९४७-५० ..	१०६-९
२ ३/४% १९४८-५२ ..	१००-१
निमसरकारी रोखे	
४% पोर्ट ट्रस्ट (विगर गॅरंटी व लांब मुदत) ..	१०९-८
४% मुचई म्युनिसिपल (लांब मुदत) ..	१०९-०
४% मुचई सिटी इन्व्हेस्टमेंट ट्रस्ट बॉर्ड (७० वर्षे मुदत) ..	१०९-०
४% स्ट्रेंथ कर्ज (१९५३-६३) ..	११२-०
५% स्ट्रेंथ कर्ज (१९५५) ..	१२३-०

मंडळ्यांचे भाग

(कसातील पहिला आकडा भागाची दर्शनी किंमत, दुसरा आकडा असलेले भाडवले व कसानतरचा आकडा वार्षिक डिव्हिडंड दर्शवितो)

बँका

बँक ऑफ इंडिया (१००-५०) १०% ..	१४२-८
बँक ऑफ बरोडा (१००-५०) १०% ..	११८-४
सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया (५०-२५) ६% ..	३०-१२
इंपीरिअल बँक (५०) १२% ..	१५५२-८
बाँचे प्रॉ. को. बँक (५०) ५% ..	६०-०
रिझर्व्ह बँक (१००) ३ ३/४% ..	१२४-०

रेल्वेज

दोंड-बारामती (१००) ४ ३/४% ..	१०४-४
पाचोरा-जामनेर (१००) ४ ३/४% ..	९४-०
अहमदाबाद प्रातज (५००) १०% व ६ रु. ४ आ. बोनस १५०-०	
तापी व्हॅली (५००) ७ ३/४% ..	७६५-०

चीज

त्रॉचि ट्रॅन्वे ऑर्डि (५०) १०% ..	१३२-३
कराची (१००) ९% ..	२७१-४
पुणे इलेक्ट्रिक (१००) ९% ..	२१६-४
टाटा पॉवर ऑर्डि (१०००) ५ ३/४% ..	१४६५-०
आम्र व्हॅली ऑर्डि (१०००) ७ ३/४% ..	१५८७-८

इतर

बेलापूर शुगर (५०) ८ रु. ..	१९२-८
इन्व्हेस्टमेंट ट्रस्ट (१००-५०) २ रु. ..	५०-०
शिब्या स्टीम (१५) १ रु. ..	२८-०
न्यू इंडिया विमा (७५-१५) १ रु. ४ आ. ..	४४-८
ओरिएंटल विमा (२००) १२५ रु. ७५ रु. बोनस ..	४७०-०
टाटा आयर्न ए. प्रे. (१५०) ६% ..	२०१-४
टाटा आयर्न डु. प्रे. (२००) १५ रु. २ आ. ..	१६७-८
टाटा आयर्न ऑर्डि. (७५) १० रु. ..	३५४-०
टाटा आयर्न डिफंड (३०) ३६ रु. ३ आ. ६ पे ..	१६५०-०

सोने-चांदी-साखर

सोने (मिंट) प्रत्येक तोळ्यास ..	३४-१२
चांदी (मिंट) प्रत्येक १०० तोळ्यास ..	५०-१५
साखर जावा (तयार) प्रत्येक इंड्रेडवेदास ..	१५-५
केसर प्रत्येक मणास ..	११-१
सरया प्रत्येक मणास ..	११-०

RELIABLE STENOGRAPHERS AND TYPISTS

ON TEMPORARY & PERMANENT CONTRACTS.

Apply—**MARATHI KENDRA,**

10 BUDHWAR, POONA 2

S. B. JOSHI & Co.

ENGINEERS & CONTRACTORS

41 A, Bruce Street,
Bombay

716 Sadashiv Peth,
Poona City

पायोनियर डाइंग हाऊस, पुणे,

रंगीत कापडाचे व चिटाचे व्यापारी.

एरोमाफ मिटिंग, सडीकाम, पक्क्या रंगाचे छापकामाचा व रंगविण्याचा कारखाना.

भिकारदास मारुतीरोड, 'दातेवाडी' ६२५ सदाशिव पेठ

SAHYADRI INS. CO.

NASIK

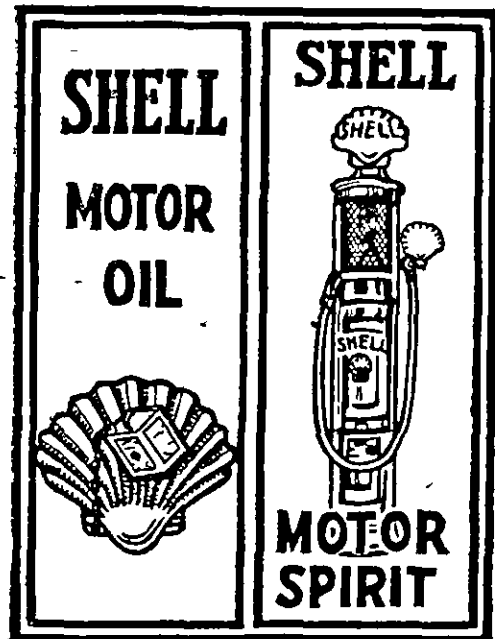
BEST TO CHOOSE & TO REPRESENT

WANTED WORKERS OF EITHER SEX

Particulars by post or in person

R. B. Jog & Sons

Deccan Gymkhana, Poona 4



Big Stock of Shell Oils & Greases Motor Washing & Cleaning Motor Oiling & Greasing. Moderate Charges.

K. K. & Co.Photographic Dealers
POONA**आवश्यकता है**

बेबी इक बेचने के लिये हरएक शहरमें कनवेसरो की आवश्यकता है वेतन अकोर्डिंग टू सेल्स मिलेगी ट्राविलिंग व फूडिंग अलाउंस भी मिलेगा. नियम बहुत सरल हैं (नियमों के लिये एक आना का टिकट अवश्य भेजें)

—मैनेजिंग डाइरेक्टर साहब—

दी इंस मैनुफेक्चरिंग कम्पनी लि.

(स्थापित १९१६) अमीनाबादपार्क-लखनऊ

गव्हाचे पोहे

(REGD.) (BLOSSOM) (REGD.)

कित्येकाना गव्हा खाण्याची इच्छा असते पण प्रकृतीमुळे अगर हवामानामुळे सोसत नाही. अशा लोकाना हे गव्हाचे पोहे चांगले मानवतात विशेषतः लहान मुलांना सकाळचे किंवा मधल्या वेळेचे साणें म्हणून ह्याचा उपयोग हितकारी ठरतो

ह्या पोह्याचा तिखट व गोड चिवडा होतो. तसेंच हे दद्या-दुधातून खाता येतात

७५३ सदाशिव
पुणे २भास्कर पांडुरंग सहस्रबुद्धे
कारखानदार

स्पेशल स्टमक ट्रीटमेंट

पांढरें-सत्त्व किंमत १। रु.

मलशुद्धी टॅबलेट्स किं ८ आ.

या दोन औषधांच्या मदतीने प्रोटॉनील सर्व विकार साजीने बरे करता येतात अपचन, आम्लपित्त, पोटदुखी, पोट फुगणे, कर्पट डेंकर येणे, छातीतील जळजळणे, भोवळ वाटणे अन्नावरची इच्छा नष्ट होणे, सोप समाधानकारक न येणे वगैरे विकारावर हा इलाज रामबाण गणला गेला आहे

डॉ. बी. आर. गुणे
पुणे १**दि साऊंड बँकिंग कॉर्पोरेशन लि.**

[स्थापना सन १९३५]

९३।१ लक्ष्मीरोड, पुणे शहर

कामाची वेळः—

दररोज सकाळीं १० ते ३, शनिवारी १० ते १

चाळू ठेवी द. सा. द. शें. २ टक्के व्याजाने स्वीकारल्या जातात.

सेविंग बँक ठेवीवर द. सा. द. शें. ३ टक्के व्याज दिले जाते

मुदतीच्या ठेवी ३ महिन्यांपासून ३ वर्षेपर्यंत स्वीकारल्या जातात. व्याजाचे दरोंबद्दल बँकेकडे चौकशी करावी.

कर्जः सोने, चांदी, सरकारी रोखे, वगैरे तारणावर रकमा दिल्या जातात.

मैनेजिंग एजंट्स.

दि बँक ऑफ महाराष्ट्र लि.

अधिकृत भांडवल १०,००,०००

खपलेले भांडवल २,२३,९००

विक्रीस काढलेले भांडवल ५,००,०००

वसूल झालेले भांडवल १,११,७४०

सर्व प्रकारचे बँकिंगचे व्यवहार केले जातात. सेविंग सात्यावर चेक्स काढता येतात. या बँकेवरील चेक मुंबईला सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया लि. मार्फत कमिशनशिवाय वसूल केले जातात. बँकेचे नियम, व्याजाचे दर व शेअर-बद्दल बँकेकडे चौकशी करावी

काकाकुवा मॅन्शन, लक्ष्मीरोड, पुणे २.

M. V. GOKHALE,

मॅनेजर.

हे पत्र पुणे, पेठ भांडुदा घ. नं. ९१५।१ कार्यमपण आपल्यांत रा. अनंत विनायक पटवर्धन यांनी छापिले, व रा. श्रीपाद रामन काळे, बी. ए., यांनी 'दुर्गाधिवास', भांडुदा घ. नं. ९२५।३, पुणे शहर, येथे प्रसिद्ध केले.